

Noziedzīgā nodarījumā cietušo tiesības kriminālprocesā - Polija

Personu uzskata par **noziedzīgā nodarījumā cietušo**, ja tā ir cietusi nodarījumā, par kuru ir piemērojams sods atbilstoši krimināltiesībām, piemēram, personai ir nodarīts kaitējums vai tās īpašums tiek zaudēts tā sabojāšanas vai zādzības dēļ. Noziedzīgā nodarījumā cietušajam ir konkrētas likumīgas tiesības gan kriminālprocesa laikā, gan pēc tā. Noziedzīgā nodarījumā cietušais var arī saņemt dažādu veidu palīdzību un atbalstu, kā arī saņemt kompensāciju vai atlīdzību par zaudējumiem, kas radīti nodarījuma rezultātā.

Polijā kriminālprocess sastāv no pirmstiesas izmeklēšanas un tiesvedības. Pirmstiesas izmeklēšanu veic pirms tiesvedības. Tās mērķis ir noskaidrot izdarītā noziedzīgā nodarījuma faktus un tā izdarītājus. Policija un prokuratūra vāc pierādījumus. Ja to savākie pierādījumi ir pietiekami, noziedzīgā nodarījuma izdarītājiem izvirza apsūdzības. Ja pierādījumi nav pietiekami, lietu izbeidz. Prokuratūras lēmumu par personas saukšanu pie kriminālatbildības izvērtē tiesa.

Lietas izskatīšanas laikā tiesa izskata savāktos pierādījumus, lai noskaidrotu, vai apsūdzētais ir vainīgs. Ja apsūdzēto atzīst par vainīgu izvirzītajās apsūdzībās, viņam piespriež likumā paredzēto sodu. Ja apsūdzēto atzīst par nevainīgu, visas apsūdzības atceļ.

Noklikšķiniet uz norādītajām saitēm, lai iegūtu nepieciešamo informāciju:

- [☞ 1 - Manas kā noziegumā cietušā tiesības](#)
- [☞ 2 - Paziņošana par noziegumu un manas tiesības izmeklēšanas vai tiesas procesa laikā](#)
- [☞ 3 - Manas tiesības pēc tiesas procesa](#)
- [☞ 4 - Kompensācija](#)
- [☞ 5 - Manas tiesības uz atbalstu un palīdzību](#)

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešus kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Dalībvalstis, kas ir atbildīgas par nacionālā satura lapu pārvaldību, atjaunina daļu šīs tīmekļa vietnes satura, ņemot vērā Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības. Ja vietnē ir saturs, kurā vēl nav atspoguļota Apvienotās Karalistes izstāšanās, tas ir bez nolūka un tiks labots.

Lapa atjaunināta: 20/11/2018

1 - Manas kā noziegumā cietušā tiesības

Kādu informāciju es saņemšu no iestādes pēc nozieguma notikuma (piem., no policijas, prokurora), bet pirms es pat sniegšu savu liecību par noziegumu?

Cietušais tiek informēts par savām tiesībām rakstiski vēl pirms pirmās intervijas, kas notiek pēc tam, kad ir sniegts ziņojums par notikušo noziegumu. Pirms tam iestāde var sniegt cietušajam informāciju par viņa/viņas tiesībām, kas attiecīgajos apstākļos būs noderīga.

Es nedzīvoju ES dalībvalstī, kurā notika noziegums (ES un ārpus ES valstu pilsoņi). Kā tiek aizsargātas manas tiesības?

Ārpus ES valstu pilsoņu tiesības tiek aizsargātas tāpat kā ES pilsoņu tiesības, izņemot valsts kompensāciju, uz kuru cietušajiem ir tiesības konkrētu pārkāpumu gadījumos – kompensācija tiek piešķirta tikai ES pilsoņiem.

Ja es ziņošu par noziegumu, kādu informāciju es saņemšu?

Pirms pirmās noklausīšanās cietušais saņem rakstisku informāciju par viņa/viņas pamattiesībām, ietverot viņa/viņas statusu pirmstiesas izmeklēšanā, vai viņš/viņa var lūgt veikt noteiktus pasākumus (piem., liecinieku nopratināšanu), juridiskā pārstāvja atbalstu, ieskaitot pieprasījumu pēc tiesas iecelta pārstāvja, tiesībām nodot lietu mediācijai, piekļuvi lietas materiāliem, iesniegt apelāciju pret lēmumu izbeigt lietu, iespējamību, ka atbildētājs apmaksās nodarīto kaitējumu vai par valsts kompensācijas saņemšanu, juridiskās palīdzības pieejamību, Cietušo atbalsta un pēcapcietinājuma palīdzības fonda (*Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej*) finansētās palīdzības pieejamību, Eiropas aizsardzības ordera izsniegšanas iespējamību, organizācijām, kas piedāvā atbalstu cietušajiem un ar tiesas procesiem saistīto izmaksu kompensāciju.

Vai esmu tiesīgs saņemt bezmaksas mutiskās vai rakstiskās tulkošanas pakalpojumus (kad es sazinos ar policiju vai citām institūcijām vai arī izmeklēšanas un tiesas laikā)?

Tulkotājs/tulks piedalās tajos procesos, kuros piedalās poļu valodā nerunājoši cietušie. Tiek tulkotas cietušajam adresētas un cietušā rakstītās vēstules. Cietušajam nav jāsedz tulkošanas izdevumi.

Kā iestāde nodrošinās, ka es saprotu un tieku saprasts (ja es esmu bērns; man ir invaliditāte)

Ja noziegumā cietušais ir bērns, tad viņu pārstāv vecāki vai aprūpējošās personas. Cilvēki, kam ir nepieciešams atbalsts (piem., vecāka gadagājuma cilvēki), var uzticēt savu tiesību aizstāvību aprūpētājam. Vecākiem vai aizbildņiem ir jānodrošina, ka viņu aprūpē esošs cietušais pēc nepieciešamības piedalās tiesas procesā, ja viņiem rodas šaubas par aizbilstamā izpratni par šo procesu nozīmīgumu, tad viņi var par to informēt procesu vadošo iestādi.

Cietušo atbalsta pakalpojumi

Kas nodrošina atbalstu cietušajiem?

Polijā finanšu līdzekļu uzkrāšanu noziegumu upuru un viņu tuvāko radnieku atbalsta mērķiem veic Cietušo atbalsta un pēcapcietinājuma palīdzības fonds. Šo fondu vada tieslietu ministrs, kurš konkursa kārtībā piešķir subsīdijas NVO, kas specializējas cietušo atbalsta jautājumos. Šī fonda nodrošinātie līdzekļi sedz juridisko, psiholoģisko un materiālo palīdzību.

Vai policija automātiski informēs mani par cietušo atbalsta iespējām?

Tiesvedību īstenojošajai iestādei pirms pirmās intervijas ir jāinformē cietušais, ka tam ir pieejams Cietušo atbalsta un pēcapcietinājuma palīdzības fonda finansētā palīdzība.

Kā tiek aizsargāts mans privātums?

Likumpārkāpējam nav pieejama informācija par cietušā dzīvesvietu un darba vietu.

Attiecībā uz lieciniekiem – citiem vārdiem sakot, parasti attiecībā uz visiem cietušajiem – īpaši smagos gadījumos prokurors vai tiesa var lemt neizpaust viņu personas datus un citu informāciju, kas ļautu tos identificēt. Tas ir iespējams gadījumos, ja pastāv pamatotas bažas par apdraudējumu šīs personas vai personas tuvāko radnieku dzīvībai, veselībai, brīvībai vai ievērojamai daļai īpašuma.

Vai man ir jāziņo par noziegumu pirms man ir piekļuve cietušo atbalstam?

Piekļuve cietušo atbalstam nav saistīta ar ziņošanu par noziegumu. Cilvēkam, kurš vēlas saņemt cietušo atbalstu, ir vienkārši jāparāda, ka pret viņš/viņa ir kļuvis/-usi par nozieguma upuri.

Personīgā aizsardzība, ja esmu nokļuvis briesmās

Kāda veida aizsardzība ir pieejama?

Ja cietušā un viņa/viņas tuvāko radnieku dzīvībai vai veselībai draud briesmas, viņi ir tiesīgi uz:

- aizsardzību tiesas procesa laikā;
- fizisku aizsardzību;
- palīdzību ar pārcelšanos.

Kas var man piedāvāt aizsardzību?

Aizsardzību nodrošina attiecīgā apgabala policijas priekšnieks.

Vai kāds izvērtēs manu gadījumu, lai noskaidrotu, vai pastāv risks, ka likumpārkāpējs varētu man nodarīt vēl lielāku kaitējumu?

Nepieciešamību nodrošināt un turpināt aizsardzību un palīdzību cietušajam izvērtē attiecīgā apgabala kompetentais policijas priekšnieks.

Vai kāds izvērtēs manu gadījumu, lai noskaidrotu, vai pastāv risks, ka krimināltiesību sistēma (izmeklēšanas un tiesas laikā) varētu man nodarīt vēl lielāku kaitējumu?

Par tiesvedību atbildīgajai iestādei ir jāīsteno tiesvedība iesaistot cietušo tā, lai tā neradītu negatīvas sekas. Tai vienmēr ir atbilstoši jāreaģē uz situācijām, kad attieksme pret cietušo nav pietiekami cieņpilna, vai arī cietušais nejūtas droši.

Izvarošanas un līdzīgos gadījumos cietušais tiek intervēts speciālā telpā, kur neatrodas likumpārkāpējs.

Tiesas procesa laikā galvenais tiesnesis var pavēlēt atbildētājam atstāt telpu, kamēr cietušais sniedz liecību.

Kāda aizsardzība ir pieejama ļoti vārgiem cietušajiem?

Ja cietušajam ir nepieciešams atbalsts, jo viņš/viņa nevar aktīvi piedalīties tiesas procesā vecuma vai veselības problēmu dēļ, tad viņa/viņas tiesības var aizstāvēt viņa/viņas aprūpētājs.

Es esmu nepilngadīgs – vai man ir īpašas tiesības?

Ja cietušais ir nepilngadīgs, tad viņa tiesības pārstāv viņa likumīgie pārstāvji vai aprūpētājs. Ja noziegumu ir izdarījuši vecāki, nepilngadīgo tiesā pārstāv tiesas ieceltais aizbildnis.

Nozieguma rezultātā nomira mans ģimenes loceklis – kādas ir manas tiesības?

Ja cietušais iet bojā, tad viņa/viņas tuvākie var piedalīties tiesas procesā viņa/viņas vietā. Tad viņiem visiem ir cietušā tiesības.

Mans ģimenes loceklis bija nozieguma upuris – kādas ir manas tiesības?

Cietušā tuvākie radnieki ir tiesīgi saņemt juridisko, psiholoģisko un materiālo atbalstu, ko finansē Cietušo atbalsta un pēcapcietinājuma palīdzības fonds. Vissmagākajos gadījumos, kas ietver apdraudējumu šo personu dzīvībai vai veselībai, viņiem var tikt sniegti aizsardzības līdzekļi un atbalsts (aizsardzību tiesas procesa laikā, fiziskā aizsardzība, palīdzība ar pārceļšanos).

Vai man ir piekļuve mediācijas pakalpojumiem? Kādi ir to saņemšanas nosacījumi? Vai mediācijas procesa laikā es būšu drošībā?

Lietā var tikt nodota mediācijai sagatavošanās posma laikā vai tiesas procesa laikā, tikai ar cietušā un atbildētāja piekrišanu. Mediācijas procesu vada mediators, ievērojot taisnīgumu un konfidencialitāti. Mediācijas procesa laikā cietušais var izteikt savu nostāju, t.i. norādīt, ko viņš/viņa sagaida no likumpārkāpēja. Mediācija nepārtrauc krimināllietas, bet tās rezultātus ņem vērā gan prokurors, gan tiesa.

Kur es varu atrast likumu, kurā noteiktas manas tiesības?

Noziegumu upuru tiesības regulējošie noteikumi atrodami Polijas Republikas Kriminālprocesa kodeksā (*Kodeks postępowania karnego*), Kriminālkodeksā (*Kodeks karny*), Kriminālsoda kodeksā (*Kodeks karny wykonawczy*), 2005. gada 7. jūlija aktā Par valsts kompensāciju noteiktos noziegumos cietušajiem (*ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych czynów zabronionych*, konsolidēts teksts, Likumu žurnāls 2016, 325. ieraksts), 2014. gada 28. novembra Cietušo un liecinieku aizsardzības un atbalstā aktā (*ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka*, Likumu žurnāls 2015, 21. ieraksts), 2015. gada 29. septembra Noteikumi par Cietušo atbalsta un pēcapcietinājuma palīdzības fondu (*rozporządzenie z dnia 29 września 2015 r. w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej*, Likumu žurnāls 2015, 1544. ieraksts), un 2004. gada 17. jūnija aktā par sūdzībām attiecībā uz puses tiesībām uz tās lietas izmeklēšanu bez liekas kavēšanās pirmstiesas izmeklēšanas posmā, ko veic vai pārrauga prokurors, un tiesas procesā (*ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki*, konsolidēts teksts, Likumu žurnāls 2016, 1259. ieraksts, ar grozījumiem).

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Dalībvalstis, kas ir atbildīgas par nacionālā satura lapu pārvaldību, atjaunina daļu šīs tīmekļa vietnes satura, ņemot vērā Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības. Ja vietnē ir saturs, kurā vēl nav atspoguļota Apvienotās Karalistes izstāšanās, tas ir bez nolūka un tiks labots.

Lapa atjaunināta: 20/11/2018

2 - Paziņošana par noziegumu un manas tiesības izmeklēšanas vai tiesas procesa laikā

Kā man ziņot par noziegumu?

Par noziegumu ir jāziņo rakstiski vai mutiski prokurora birojā vai policijas iecirknī. Rakstisku paziņojumu par noziegumu iespējams iesniegt personīgi vai nosūtīt pa pastu (vai e-pastā).

Kā es varu uzzināt, kas notiek ar manu lietu?

Persona, kas ir ziņojusi par noziegumu, ir sešu nedēļu laikā jāinformē par izmeklēšanas uzsākšanu. Ja viņš/viņa nesaņem šādu paziņojumu, tad var iesniegt sūdzību vecākajam prokuroram.

Vai esmu tiesīgs saņemt juridisko palīdzību (izmeklēšanas vai tiesas procesa laikā)? Ar kādiem nosacījumiem?

Sagatavošanās posmā un tiesas procesā cietušajam var palīdzību sniegt profesionāls pārstāvis – advokāts vai juridiskais konsultants. Cietušie var iecelt paši savu pārstāvi vai arī gadījumos, kad viņu finanšu situācija neļauj to darīt, var pieprasīt tiesas ieceltu pārstāvi. Šim nolūkam cietušajam ir jāiesniedz tiesā vai prokuroram vēstule, kurā sniegti pierādījumi par to, ka tam nav iespējas pašam apmaksāt pārstāvja izdevumus.

Vai es varu pieprasīt izmaksu kompensāciju (par piedalīšanos izmeklēšanā/tiesā)? Ar kādiem nosacījumiem?

Ja cietušais ir iesaistījies tiesas procesā tikai kā liecinieks, tad viņš/viņa var saņemt ceļošanas, nakšņošanas un dienas naudas kompensāciju vai arī kompensāciju par ienākuma zaudējumu.

Ja cietušais ir darbojies kā palīgs vai privātais lietas ierosinātājs, tad tam ir tiesības saņemt kompensāciju par pamatotiem izdevumiem, ieskaitot ar pārstāvja iecelšanu saistītos izdevumus.

Lai saņemtu kompensāciju par izdevumiem, ir jāiesniedz pieprasījums, kā arī dokumenti, kas apliecina izdevumu rašanos, ja tādi ir pieejami.

Vai es varu iesniegt apelācijas sūdzību, ja mana lieta tiek slēgta pirms iesniegšanas tiesā?

Cietušais var iesniegt apelācijas sūdzību pret spriedumu par pirmstiesas izmeklēšanas iesnieguma noraidīšanu un pret spriedumu par pirmstiesas izmeklēšanas pārtraukšanu. Informācija par apelācijas sūdzības iesniegšanu ir iekļauta šajos spriedumos.

Vai es varu iesaistīties tiesas procesā?

Cietušais piedalās pirmstiesas izmeklēšanā kā puse bez nepieciešamības iesniegt speciālu paziņojumu.

Valsts apsūdzības lietās cietušais var darboties kā puse (papildu apsūdzības iesniedzējs), ja tas iesniedz paziņojumu par vēlmi tā rīkoties.

Privātās apsūdzības lietās cietušais ir puse kā privātais prasības iesniedzējs.

Kāda ir mana oficiālā loma tiesu sistēmā? Piemēram, vai es esmu vai varu izvēlēties būt: cietušais, liecinieks, privātā puse vai privātais lietas ierosinātājs?

Cietušais ir noziegumā cietusi privātpersona.

Cietušais ir oficiāla puse pirmstiesas izmeklēšanā.

Valsts apsūdzības lietās cietušais var darboties kā puse, ja ir tā izvēlēties, un šajā gadījumā cietušais darbojas kā papildu apsūdzības iesniedzējs.

Privātās apsūdzības lietās cietušais darbojas kā privātās apsūdzības iesniedzējs.

Neraugoties uz to, vai cietušais darbojas kā puse, viņš/viņa tiek gandrīz vienmēr uzklauts kā liecinieks.

Pašlaik kriminālprocesos cietušais nevar darboties kā civilā puse.

Kādas ir manas tiesības un pienākumi šajā lomā?

Pat ja cietušais tiesā nedarbojas kā puse, viņš/viņa var piedalīties tajos tiesas procesos, kas ir svarīgi viņa/viņas interešu aizstāvībai. Cietušais var piedalīties lietas iztiesāšanā un sēdē par nosacītu procesa izbeigšanu, sodīšanu bez iztiesāšanu un procesa izbeigšanu, pamatojoties uz atbildētāja psihisku slimību vai gadījumos, kas ietver aizsardzības pasākumus, pamatojoties uz atbildētāja psihisku slimību. Iztiesāšanas laikā cietušais var iebilst pret atbildētāja pieprasījumu notiesāt bez pierādījumu ievākšanas un var pieprasīt atbildētājam atlīdzināt zaudējumus vai maksāt kompensāciju.

Ja krimināllieta tiek nosacīti izbeigta, cietušais var pieprasīt tās atsākšanu.

Ja cietušais ir izvēlējies darboties kā puse tiesas priekšā, tad viņš/viņa var īstenot noteiktus procesuālos pasākumus: iesniegt pieteikumus pierādījumu iegūšanai, uzdot jautājumus lieciniekiem un ekspertiem, izteikt savu nostāju, u.c., nosakot, kādu lēmumu tas sagaida no tiesas. Cietušais var iesniegt apelācijas sūdzību pret spriedumiem.

Cietušajiem, kas izsaukti kā liecinieki, ir jāierodas tiesā un jāsniedz liecība. Ja cietušais bez pamatota iemesla neierodas, tad var tikt sodīts.

priekšsēdētāja atļauju.

Vai iztiesāšanas laikā es varu sniegt liecību vai iesniegt pierādījumus? Kādos apstākļos?

Cietušais var iesniegt pieteikumu pierādījumu iesniegšanai, ja tas darbojas kā papildu vai privātais lietas ierosinātājs.

Kādu informāciju es saņemšu iztiesāšanas laikā?

Pirms pirmās noklausīšanās cietušais tiks rakstiski informēts par tā statusu kā pusei pirmstiesas izmeklēšanas laikā un tā tiesībām šajā situācijā.

Cietušais tiek rakstiski informēts par apsūdzības iesniegšanu tiesā un par tiesas sēžu vai noklausīšanās norises datumiem un vietām, kurās tas var piedalīties.

Ja tiesa izdod rīkojumu par zaudējumu atlīdzību, tā nosūtīs sprieduma kopiju cietušajam.

Vai man būs pieeja tiesas dokumentiem?

Pirmstiesas izmeklēšanas laikā cietušais var piekļūt šiem dokumentiem ar procesa virzītāja atļauju.

Tiesas procesa laikā cietušais var piekļūt šiem dokumentiem, ja tas darbojas kā privātais prasības iesniedzēja vai papildu prasības iesniedzējs. Ja cietušais nedarbojas šādā lomā, tad piekļuve dokumentiem var tikt atļauta ar tiesas priekšsēdētāja atļauju.

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešus kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Dalībvalstis, kas ir atbildīgas par nacionālā satura lapu pārvaldību, atjaunina daļu šīs tīmekļa vietnes satura, ņemot vērā Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības. Ja vietnē ir saturs, kurā vēl nav atspoguļota Apvienotās Karalistes izstāšanās, tas ir bez nolūka un tiks labots.

Lapa atjaunināta: 20/11/2018

3 - Manas tiesības pēc tiesas procesa

Vai es varu iesniegt apelāciju pret tiesas lēmumu?

Cietušais var iesniegt apelāciju pret tiesas lēmumu valsts apsūdzības lietā, ja tas ir darbojies kā papildu prasības iesniedzējs.

Ja krimināllieta pret likumpārkāpēju tikusi nosacīti izbeigta un tiesa ir izdevusi spriedumu, cietušais var iesniegt pret to apelāciju, pat tad, ja tas nav darbojies kā papildu prasības iesniedzējs.

Cietušais var iesniegt apelācijas sūdzību pret spriedumu privātā apsūdzības lietā, jo šādā gadījumā tas darbojas kā prasības iesniedzējs.

Kādas ir manas tiesības pēc notiesāšanas?

Ja likumpārkāpējam tiek piespriests atlīdzināt zaudējumus, tiesa nosūta cietušajam sprieduma kopiju. Ja likumpārkāpējs, kam piespriests nosacīti atlikts cietumsods, neatlīdzina zaudējumus, cietušais var pieprasīt šī piesprietā soda izpildi.

Ja kriminālieta pret likumpārkāpēju ir nosacīti izbeigta, cietušais var piedalīties lietas iztiesāšanā par procesa atsākšanu.

Vai man ir tiesības saņemt atbalstu vai aizsardzību pēc tiesas procesa? Uz cik ilgu laiku?

Pēc tiesas procesa beigām cietušais ir tiesīgs saņemt aizsardzību un atbalstu, ja tā dzīvība vai veselība, vai tā tuvāko radnieku dzīvība vai veselība tiek apdraudēta. Aizsardzība un atbalsts tiek sniegts tik ilgi, kamēr pastāv apdraudējuma risks.

Kādu informāciju es saņemšu, ja likumpārkāpējs tiks notiesāts?

Tiesa sniegs cietušajam informāciju, kas iekļauta spriedumā – kāds sods ticis piespriests likumpārkāpējam, cik ilgs būs cietumsods un vai tas ir cietumsods, kura izpilde nosacīti atlikta, kā arī, kādi pienākumi, ieskaitot zaudējumu atlīdzību, ir piespriesti likumpārkāpējam.

Vai man pateiks, ja likumpārkāpējs tiks atbrīvots (ieskaitot pirmstermiņa vai nosacītu atbrīvošanu) vai izbēg no cietuma?

Cietušais var lūgt informēt par to, kad likumpārkāpējs tiek atbrīvots no cietuma. Tādā gadījumā cietušais saņems informāciju par to, kad likumpārkāpējs tiek atbrīvots no cietuma pēc soda izciešanas, ja likumpārkāpējs var izciest sodu elektroniskās uzraudzības veidā, vai arī likumpārkāpējs izbēg no cietuma, saņem atvaļinājumu vai pirmstermiņa atbrīvošanu vai pagaidu atbrīvošanu.

Vai es būšu iesaistīts atbrīvošanas vai pirmstermiņa atbrīvošanas lēmumu pieņemšanā? Piemēram, vai es varu sniegt paziņojumu vai iesniegt apelācijas sūdzību?

Cietušie nepiedalās pirmstermiņa atbrīvošanas noklausīšanās procesos un nevar iesniegt apelācijas sūdzības pret šiem lēmumiem.

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datus, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Dalībvalstis, kas ir atbildīgas par nacionālā satura lapu pārvaldību, atjaunina daļu šīs tīmekļa vietnes satura, ņemot vērā Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības. Ja vietnē ir saturs, kurā vēl nav atspoguļota Apvienotās Karalistes izstāšanās, tas ir bez nolūka un tiks labots.

Lapa atjaunināta: 20/11/2018

4 - Kompensācija

Kāds ir process zaudējumu atlīdzības pieprasīšanai no likumpārkāpēja? (piem., prasība tiesā, civilprasība, palīgprocess)

Kriminālnoziedzumā cietušais var pieprasīt zaudējumu atlīdzību no likumpārkāpēja šādos veidos:

1. var iesniegt prasību pret likumpārkāpēju civiltiesā; civilprocess ir nosacījums tiesas izdevumu apmaksai; civilprocesa lietas var uzsākt neatkarīgi no apsūdzības iesniegšanas tiesā, bet tās var tikt atliktas, līdz kriminālietā tiek pieņemts galīgais lēmums; ja cietušā celtā prasība ir veiksmīga, tad izpildi īsteno izpildiestāde, t.i. tiesu izpildītājs (*komornik*);
2. kriminālprocesa laikā cietušais var iesniegt kompensācijas pasākumu realizēšanas prasību (*środek kompensacyjny*) pret atbildētāju – pienākumu atlīdzināt zaudējumus vai maksāt kompensāciju; tā vietā tiesa var piespriest segt papildu zaudējumus (*nawiązka*); cietušā prasība tiks apmierināta tikai tādā gadījumā, ja likumpārkāpējs tiek notiesāts;
3. ja likumpārkāpējs tiek notiesāts un saņem nosacīti atliktu cietumsodu, tiesa var piespriest viņam/viņai atlīdzināt zaudējumus, kas radušies nozieguma izdarīšanas rezultātā.
4. ja process tiek nosacīti atlikts, tiesai ir jānosaka likumpārkāpējam par pienākumu atlīdzināt zaudējumus pilnībā vai daļēji.

Tiesa piesprieda likumpārkāpējam atlīdzināt man zaudējumus/samaksāt kompensāciju. Kā es varu pārliecināties, ka likumpārkāpējs to izdarīs?

1. Ja tiesa piespriež likumpārkāpējam atlīdzināt zaudējumus un likumpārkāpējs to neveic brīvprātīgi, tad cietušais var izšķirties par tiesu izpildītāja realizētu sprieduma izpildes procesu.
2. Ja likumpārkāpējam tiek piespriests nosacīts cietumsods vai arī lieta pret viņu tiek nosacīti atlikta, un viņš/viņa nenodrošina zaudējumu atlīdzību, tad pastāv iespēja īstenot attiecīgus pasākumus sprieduma izpildei vai atsākt tiesas procesu. Šie pasākumi, it īpaši reāli cietumsoda draudi, parasti pasteidzina likumpārkāpējus, un pat gadījumos, kad sprieduma izpilde nav efektīva, tie kaut kādā veidā atradīs līdzekļus cietušā prasību apmierināšanai. Lai šādi pasākumi tiktu veikti, cietušajam ir jāinformē tiesa vai nosacīti atbrīvoto uzraugs (*kurator sądowy*) par to, ka likumpārkāpējs nav spējis izpildīt savas saistības.

Ja likumpārkāpējs arī tad nemaksā, vai valsts var man maksāt avansā? Ar kādiem nosacījumiem?

Ja likumpārkāpējs neatlīdzina zaudējumus, tad cietušais nevar saņemt šo maksājumu no valsts.

Cietušais var saņemt ārkārtas atbalstu, ko finansē Cietušo atbalsta un pēcapcietinājuma palīdzības fonds, ko piedāvā organizācijas, kas specializējas palīdzības sniegšanā kriminālnoziedzumos cietušajiem.

Vai man ir tiesības uz valsts kompensāciju?

Vissmagākajos noziegumos cietušie un to tuvākie radnieki ir tiesīgi saņemt īpašus Valsts kases izmaksātus pabalstus. Tas attiecas uz tām personām, kuru pastāvīgā dzīves vieta ir Polijā vai citā ES dalībvalstī un kas nozieguma rezultātā ir cietušas nopietnus savainojumus vai veselības pasliktināšanos ilgāk nekā septiņas dienas, un uz nozieguma rezultātā mirušo personu tuvākajiem radniekiem.

Vai es esmu tiesīgs saņemt kompensāciju, ja likumpārkāpējs netiek notiesāts?

Jūs esat tiesīgs saņemt kompensāciju arī tad, ja likumpārkāpējs netiek notiesāts.

Vai es esmu tiesīgs saņemt ārkārtas maksājumu, kamēr gaidu lēmuma pieņemšanu par kompensāciju?

Cietušie, kas ir tiesīgi saņemt kompensāciju, var saņemt nodrošinājumu, t.i. vienreizēju maksājumu pirms lietas izbeigšanas. Šo summu var izmantot daļēji ārstēšanās izdevumu apmaksai, atvaseļošanās vai bērnu izdevumu apmaksai.

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datus, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Dalībvalstis, kas ir atbildīgas par nacionālā satura lapu pārvaldību, atjaunina daļu šīs tīmekļa vietnes satura, ņemot vērā Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības. Ja vietnē ir saturs, kurā vēl nav atspoguļota Apvienotās Karalistes izstāšanās, tas ir bez nolūka un tiks labots.

Lapa atjaunināta: 20/11/2018

5 - Manas tiesības uz atbalstu un palīdzību

Es esmu noziegumā cietušais. Ar ko man ir jāsaņemas, lai saņemtu atbalstu un palīdzību?

Noziegumos cietušajiem un viņu tuvākajiem radniekiem, palīdz NVO, kas šim nolūkam saņem subsīdijas no Cietušo atbalsta un pēcapcietinājuma palīdzības fonda. Šīs subsīdijas nodrošina tieslietu ministru.

Cietušie tiek informēti par šāda atbalsta pieejamību, pirms viņi sniedz savu pirmo liecību.

Organizāciju saraksts, kas ir saņēmušas subsīdijas cietušajiem un viņu tuvākajiem radniekiem, kā arī informācija (poļu valodā) par šī atbalsta segumu ir pieejama Tieslietu ministrijas mājas lapā <https://www.ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/pokrzywdzeni-przestepstwem/pomoc-osobom-pokrzywdzonym-przestepstwem-oraz-osobom-im-najblizszym---lista-podmiotow-i-organizacji/>, sadaļā Działalność/Pomoc pokrzywdzonym

/Pomoc pokrzywdzonym/przestepstwem oraz osobom im najblizszym – lista podmiotów i organizacji.

Cietušo atbalsta uzticības telefons

Pašlaik visā Polijā darbojas cietušo atbalsta uzticības telefons. Taču ir arī uzticības telefons no vardarbības ģimenē cietušajiem.

Vai atbalsts cietušajiem ir bez maksas?

Atbalsts cietušajiem tiek piedāvāts bez maksas.

Kāda veida atbalstu es varu saņemt no valsts dienestiem vai iestādēm?

Iestādes sniedz cietušajiem informāciju par tām vietām, kur tie var vērsties pēc palīdzības. Dažām cietušo kategorijām pienākas bezmaksas juridiskā palīdzība atkarībā no to vecuma un finanšu stāvokļa. Kriminālnoziegos cietušajiem ir tiesības saņemt medicīnisko palīdzību vispārīgā kārtībā.

Kāda veida atbalstu es varu saņemt no nevalstiskajām organizācijām?

Cietušo atbalsta un pēcapcietinājuma palīdzības fonda finansētas NVO piedāvā cietušajiem juridisko, psiholoģisko un finansiālo palīdzību, piem., pārtikas talonus vai arī palīdz ar pārtikas un apģērba, apakšveļas, apavu, tīrīšanas un personīgās higiēnas preču iegādi, pagaidu mītni vai patversmi, izglītību un apmācībām, pasākumiem dzīvokļa vai mājas pielāgošanai kriminālnoziegos cietušajiem vajadzībām un transporta izmaksām.

Cita veida atbalsts ir tulka, ieskaitot zīmju valodas tulka, pakalpojumu apmaksu.

Medicīniskā palīdzība ietver veselības aprūpes, medikamentu un medicīniskā aprīkojuma apmaksu, kas nepieciešams noziegumā ciestā kaitējuma veselībai novēršanā.

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Dalībvalstis, kas ir atbildīgas par nacionālā satura lapu pārvaldību, atjaunina daļu šīs tīmekļa vietnes satura, ņemot vērā Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības. Ja vietnē ir saturs, kurā vēl nav atspoguļota Apvienotās Karalistes izstāšanās, tas ir bez nolūka un tiks labots.

Lapa atjaunināta: 20/11/2018